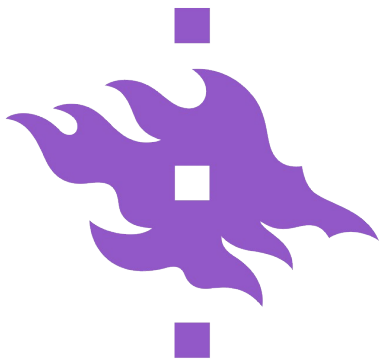

Sairas mieli, terve usko – terve mieli, sairastunut usko?

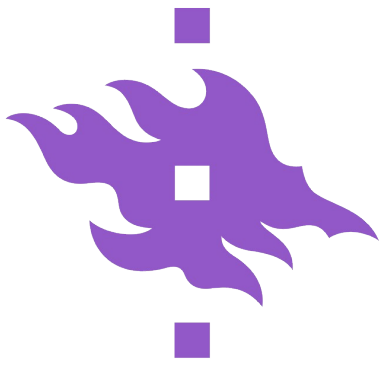
Mari Stenlund
TT, sosionomi(-diakoni) AMK
mari.stenlund@helsinki.fi

Alustuksen sisältö

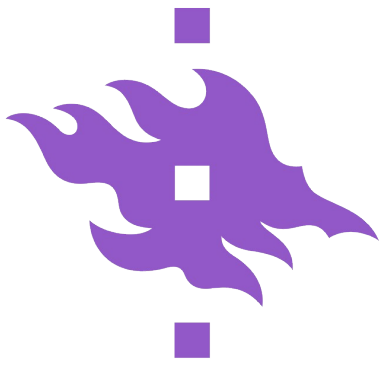
- 1) Terve ja sairas usko
- 2) Uskonnolliset todellisuuskäsitykset arvosidonnaisessa psykoosimallissa

1) Terve ja sairas usko

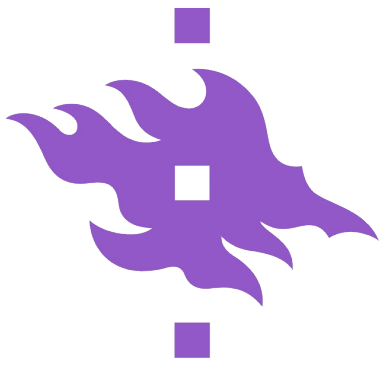
Terve usko: “avaramielistä” vai “oikeaoppista” uskoa?

“Mitä avarampi usko on, sitä suurempi on sen terveysarvo.”

Evangelisluterilainen Valomerkki.fi-verkkomedia 6.11.2016 Matti O. Huttusen haastattelun pohjalta (toim. Sirpa Patronen)

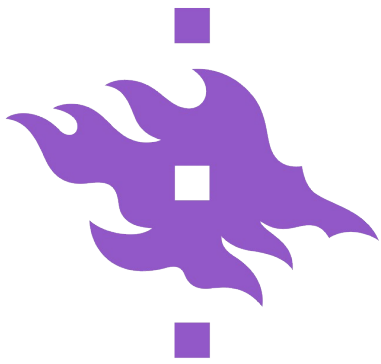
“Monien katolilaisenemmistöisten maiden kirkonjohtajilla näyttää myös olevan ilmeistä haluttomuutta puuttua kansankatolisuuden epäterveisiin piirteisiin.”

Helluntailainen Ristin voitto 20.10.2016 kommentoi Mariaan ja pyhimyksiin kohdistuvan turvautumisen äärimuotoja (toim. Heikki Salmela)

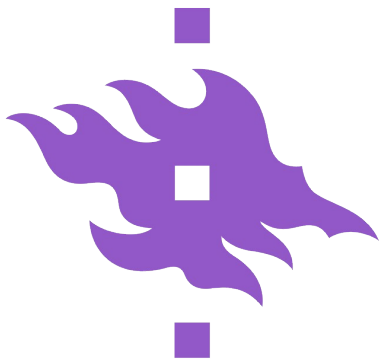
Uskonnollisuus mielenterveyden vahvistajana

- Useimmat tutkimukset: Uskonnollisuus lisää hyvinvointia
- Keskeistä uskonnollisuuden laatu
- Sisäistynyt uskonnollisuus yhteydessä tyytyväisyyteen, onnellisuuteen ja hyvinvointiin
- Myönteiset uskonnolliset coping-keinot auttavat kriiseissä
- Uskonnolliset ja henkiset harjoitukset lisäävät resilienssiä (selviytymiskykyisyyttä)

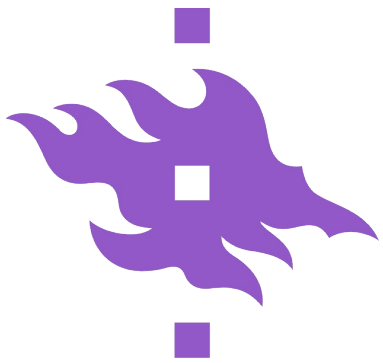
Uskonnollisen yhteisön tuki ja valta

- Ideologinen tuki lisää koherenssin tunnetta
- Yhteisö antaa suojaavan puskurin
- Yhteisö lisää hoitomyöntyvyyttä?
- Hengellinen väkivalta
 - Uhka mielenterveydelle
 - Toisaalta: hengellisen väkivallan mahdollistaa yhteisön antama hyvä (potentiaali hyvään ja pahaan kietoutuneet toisiinsa)

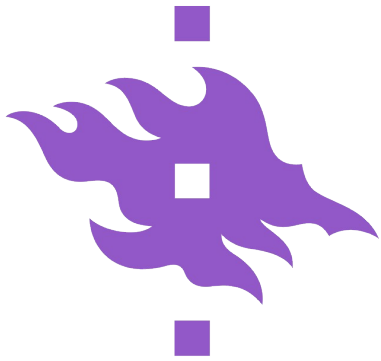
Terve ja sairas usko: pohdintaa

- Terve usko: omaehtoista, voimavaroja antavaa
 - Onko liian siloiteltu kuva uskosta?
 - Usko on suhdetta, prosessia (sisältää kriisejä, vaiheita)
 - Auktoriteetteihin sitoutuminen useimmiten normaalia
- Sairas usko leimana
 - Selviytymiskeino kovia kokeneelle
 - Ulkopuolisen tapa suhtautua siihen, mitä vaikea ymmärtää
 - “sairas usko” yleensä toisilla, ei itsellä

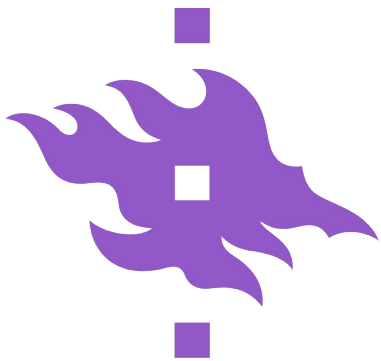
2) Uskonnolliset todellisuuskäsitykset arvosidonnaisessa psykoosimallissa

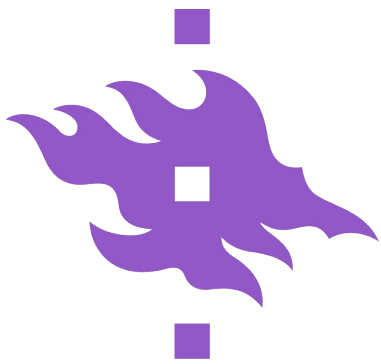
Rajatapauksia

- Uskonnollinen vai psykoottinen todellisuusnäkemys?
 - Esim. Jumalan äänen kuuleminen, enkeleiden näkeminen
 - Henkipossessiot
 - Ns. suljetut uskonnolliset yhteisöt

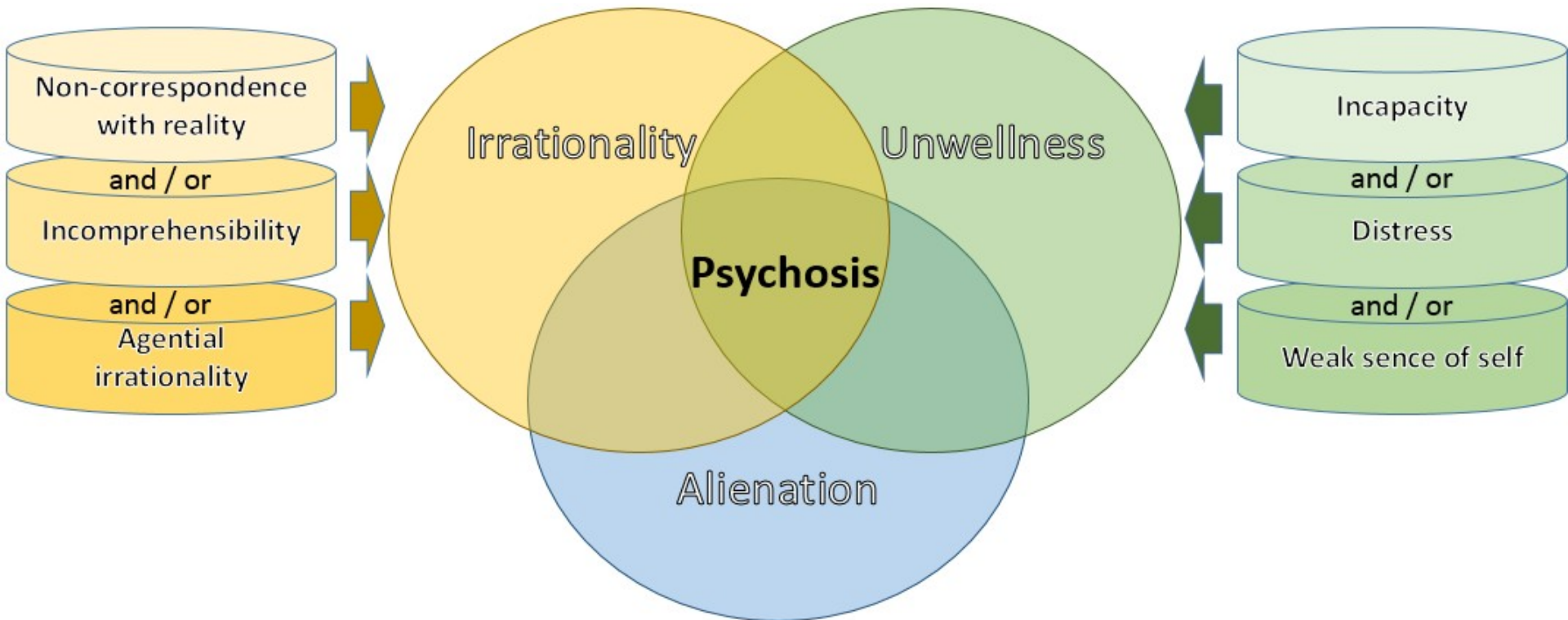

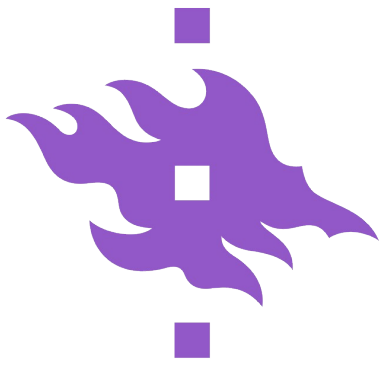
Rajanveto DSM-5:ssa

- “Socially deviant behavior (e.g., political, religious, sexual) and conflicts that are primarily between the individual and society are not mental disorders unless the deviance or conflict results from a dysfunction in the individual...” (DSM-5 2013, s. 20)
- Harhaluuloissa ja aistiharhoissa voi olla uskonnollinen tai ideologinen sisältö

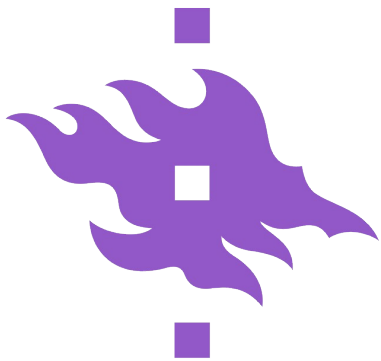
Arvosidonnainen psykoosimalli (Stenlund 2014)

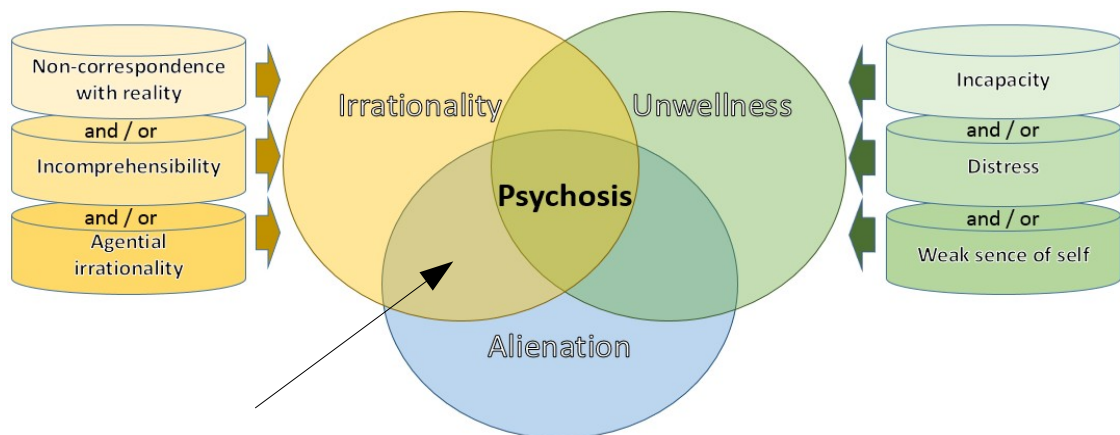
Arvosidonnainen psykoosimalli (Stenlund 2014)

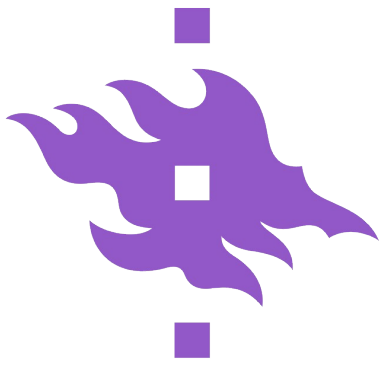
- perustuu analyysiin, jossa psykiatrian filosofian saralla käytyä keskustelua psykoottisuuden luonteesta yhdistetään psykiatrian diagnostisiin kriteereihin
- Psykoottinen todellisuuskäsitys: irrationaalinen JA hyvinvointia heikentävä JA yhteisö ei jaa sitä
- Kaikki psykoosin välttämättömät kriteerit arvosidonnaisia
- Arvosidonnaisuus ei ole ongelma (arvoneutraalit psykoosin määritelmät eivät ole mahdollisia)

Yksityiset henkiset todellisuusnäkemykset

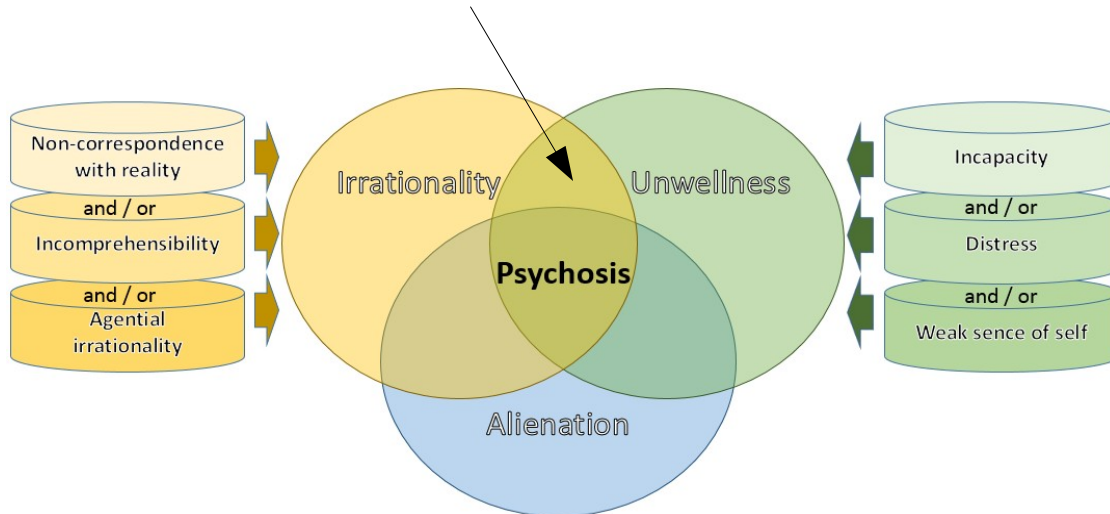
- Irrationaaliset näkemykset, joita mikään yhteisö ei jaa, eivät ole psykoottisia, jos ne eivät heikennä ihmisen hyvinvointia
- Esim. Simon

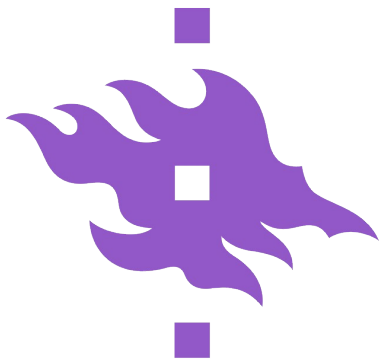

Jaetut “järjettömät” ja hyvinvointia heikentävät näkemykset

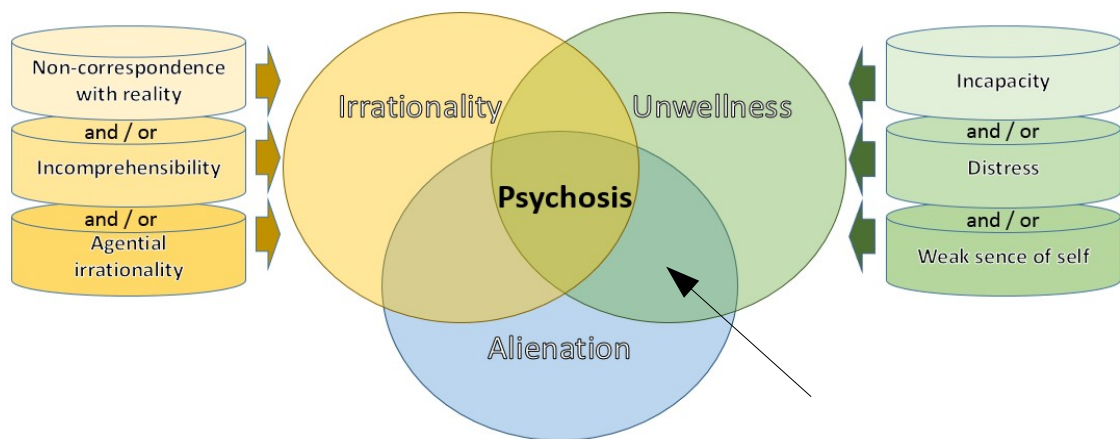
- “Järjettömät” ja hyvinvointia heikentävät näkemykset eivät ole psykoottisia, jos jokin yhteisö jakaa ne
- Esim. jotkut “suljetut yhteisöt”

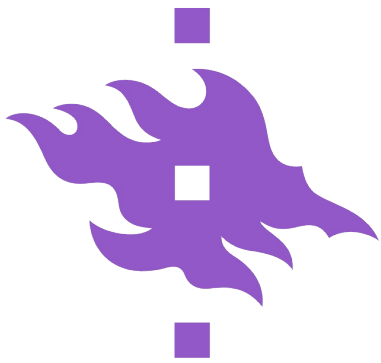

Pakko-oireiset henkiset näkemykset

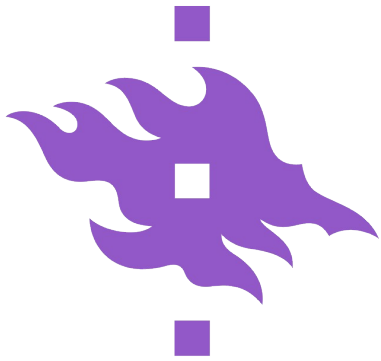
- Hyvinvointia heikentävät henkiset näkemykset, joita mikään yhteisö ei jaa, eivät ole psykoottisia, jos ne ovat riittävän rationaalisia
- Sairaudentunto on merkki riittävästä rationaalisuudesta
- Esim. portaiden laskemisen henkinen ulottuvuus

Johtopäätökset

- Sairas mieli, terve usko
 - Myös psykoottisella ihmisellä voi olla (terve) uskonnollinen vakaumus
 - Psykoottisuus ei välttämättä tarkoita uskonnollisen toimijuuden menettämistä
- Terve mieli, sairastunut usko
 - Kun puhutaan sairaasta ja terveestä uskosta, puhutaanko oikeastaan siitä, mitkä ovat hyviä uskonnollisia näkemyksiä?
 - Pitäisikö puhua sairauden sijaan vallankäytöstä?

Kiitos!

Tutustu tutkimustyöhön:

mielioikeudet.net

Tietopankki uskonnoista:

uskonnot.fi